

Správní právo 1

Filip Dienstbier, říjen 2010

Veřejná správa – pojem

- veřejná správa jako organizace
 - soustava subjektů a vykonavatelů (správních orgánů)
- veřejná správa jako činnost
 - „provádění zákonů a další činnost ve veřejném zájmu“
 - NE zákonodárství a soudnictví (ale: ...)
 - součást moci výkonné

Veřejná správa – druhy

- dle subjektu
 - státní správa (stát)
 - samospráva (obce, kraje, komory, veřejné VŠ, ...)
 - ostatní veřejná správa (např. veřejnoprávní média)
- dle forem realizace
 - vrchnostenská (regulatorní) „*veřejnou moc je možné vykonávat jen v případech, v mezích a způsobem, které stanoví zákon*“
 - fiskální (správa veřejného majetku, ...) „*co není zakázáno, je dovoleno*“
 - pečovatelská (poskytování služeb)
- dle jiných hledisek (území, agenda, ...)

Správní právo

- „*souhm právních norem, upravujících organizaci a činnost veřejné správy*“
- z činnosti zejména správa vrchnostenská
- odpovědnost práva veřejného
- východiska: právo ústavní, právo občanské
- systém: hmotné x procesní; obecné x zvláštní (sensu lata včetně práva finančního, pr. životního prostředí, pr. sociálního zabezpečení, pr. živnostenského, ...)
- historie: klíčový rozvoj po 1867

Prameny správního práva

- jako u ostatních odvětví: hierarchická soustava pramenů (mezinárodní, komunitární, vnitrostátní – ústavní, zákony, jiné právní předpisy: prováděcí, statutární) včetně právních principů
- zvláštností správního práva: podzákoné předpisy
 - správa sama tvoří
 - klíčová masa právní regulace

Organizace veřejné správy

- státní správa
 - přímý výkon – orgány státu
 - nepřímý výkon – jiné subjekty
- samospráva (veřejnoprávní korporace)
 - obce, kraje
 - profesní komory
 - veřejné vysoké školy
- ostatní veřejná správa – „nezávislé“ subjekty
- působnost, pravomoc
- zřízení a kompetence – pouze ex lege nebo ex actu na základě zákona

přímý výkon státní správy

- orgány moci výkonné
 - prezident republiky (?)
 - vláda
 - správní úřady:
 - ministerstva a jiné ústřední správní úřady (z. 2/1969 Sb.)
 - „nezávislé správní úřady“ (např. RRTV)
 - další správní úřady s celostátní působností (např. inspekce)
 - regionální správní úřady
 - veřejné bezpečnostní sbory (policie, HZS)
- další orgány

nepřímý výkon státní správy

- orgány územních samosprávných celků
 - obecní úřad (3 stupně), rada obce, další orgány obce (zvláštní orgány, ...)
 - krajský úřad, rada kraje, další orgány kraje
- orgány stavovských komor, orgány VVŠ
- právnické a fyzické osoby, jimž výkon veřejné správy propůjčen (svěřen)

územní samospráva

- územní společenství občanů
- veřejnoprávní korporace
- základní prvky: území, občané, majetek
- obce (městyse, města, statutární města)
- kraje
- hl. m. Praha
- samostatná působnost
- přenesená působnost (nepřímý výkon st. správy)

obce

- cca 6400 v ČR
- orgány: (starosta, rada obce, zastupitelstvo obce, obecní úřad, zvláštní orgány, někdy komise rady)
- samostatná působnost: „záležitosti, v zájmu obce a občanů obce, pokud nejsou výkonem státní správy, a záležitosti, které do samostatné působnosti obce svěří zákon“ (§ 32 obec. zř.)
- přenesená působnost: na základě zákona
- pravomoc: obecně závazné vyhlášky, nařízení obce, další formy činnosti

kraje

- 13 krajů (neplést s územním členěním státu!)
- orgány: (hejtman, rada kraje, zastupitelstvo kraje, krajský úřad, zvláštní orgány)
- samostatná působnost: „záležitosti v zájmu kraje a občanů kraje, pokud nejsou výkonem státní správy, a záležitosti, které do samostatné působnosti kraje svěří zákon“ (parafr.)
- přenesená působnost: na základě zákona
- pravomoc: obecně závazné vyhlášky, nařízení kraje, další formy činnosti

Činnost veřejné správy - druhy

- vrchnostenská správa:
 - podzákonná normotvorba
 - povolování
 - správní dozor
 - správní trestání
 - ukládání preventivních, nápravných, ... opatření
 - vyvlastňování
 - správa veřejných rejstříků (evidence, registrace)
 - ověřování
- fiskální správa (správa majetku, ...)
- pečovatelská správa (poskytování služeb, provoz veřejně prospěšných zařízení, ...)

Činnost veřejné správy - formy

- viz příště
spolu s právem procesním

Kontrola veřejné správy

- předmětem: kontrola řádného výkonu veřejné správy správními orgány
 - kritéria: zákonnost, správnost, účelnost, hospodárnost (dle druhu kontroly)
- kontrolují:
 - jiné správní orgány: **kontrola vnitřní**
 - jiné orgány: **kontrola vnější**
 - parlamentní (Poslanecká sněmovna)
 - soudní (správní soudy, Ústavní soud)
 - NKÚ
 - veřejný ochránce práv
 - (veřejnost)

Právní záruky ve veřejné správě

- opravné prostředky ve správním řízení (viz příště)
- správní soudnictví, vč. ochrany před nečinností
- „pořad práva“
- odpovědnost za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci
- právo na informace
- petice, stížnosti, podněty
- Ústavní soudnictví
- trestní odpovědnost úředních osob

Příště uvidíte:

- Formy správní činnosti
- Postupy ve veřejné správě
- „Evropské správní právo“